

*Олександр Мельник,
студент магістратури (2 рік навчання)
факультету історії та міжнародних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

ДІЯЛЬНІСТЬ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИРУ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ: УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ

Актуальність дослідження. Відповідно до ч. 1 ст. 1 Статуту ООН, Організація Об'єднаних Націй повинна підтримувати міжнародний мир та безпеку і з цією метою вживати ефективних колективних заходів для попередження та усунення загрози миру та придушення актів агресії або інших порушень миру та залагоджувати або розв'язувати мирними засобами, відповідно до принципів справедливості та міжнародного права, міжнародні спори або ситуації, які можуть призвести до порушень миру.

Організація Об'єднаних Націй більше сімдесяти років виступає платформою для розвитку міжнародного права та дипломатичних відносин, вирішення конфліктів глобального та регіонального значення і збереження культурної спадщини людства. Міжнародний порядок знаходиться у постійно напруженому стані, а найгостріші питання обговорюються у Раді Безпеки.

Рада Безпеки – колективний орган ООН, покликаний вирішувати проблеми міжнародної безпеки. Багато років на порядку денному Ради Безпеки ООН є проблемні питання, зокрема боротьба з міжнародним тероризмом, революційні заворушення в Африці, кризові явища на Близькому Сході тощо. У полі зору Радбезу ООН – питання окупації Криму та

агресії на Сході України як такі, що належать до категорії викликів миру та безпеці. Тому обрана тема є актуальною.

Мета статті полягає у визначенні шляхом аналізу попередніх звітів засідань Ради Безпеки ООН потенційних підходів до зміни її позиції щодо України та формування на цій основі висновків і пропозицій щодо удосконалення її діяльності у сфері підтримання миру та безпеки в Україні.

Об'єктом дослідження є діяльність Ради Безпеки ООН, спрямована на забезпечення миру в Україні.

Предметом дослідження є українське питання в Раді Безпеки ООН.

Основна частина. Згідно зі статтею 7 Статуту ООН РБ ООН було створено як один з шести головних органів організації. Її покликанням було сприяння забезпеченню миру у світі, запобігання проявам прямої агресії від держав та прийняттю рішень, які ставили б на меті підтримувати міжнародний мир і порядок.

Ми ставимо під сумнів сучасні можливості РБ ООН у повному обсязі виконувати свої функції через ряд причин.

По-перше, згідно зі статтею 23 Статуту ООН РБ ООН складається з 15 членів, 5 з яких постійні. До постійних членів входили: КНР, Франція, СРСР, США та Великобританія. Після розпаду СРСР правонаступницею стала РФ, яка і зайняла місце серед постійних членів Радбезу. Інші десять членів мають обиратися Генеральною Асамблеєю ООН залежно від їх рівня залученості до підтримання миру у світі. Непостійні члени РБ ООН обираються строком на 2 роки. Також варто відмітити, що кожен представник, включаючи постійних членів, має лише одного делегата до РБ ООН. При наявності 15 членів у РБ для прийняття рішення (для його проходження) потрібно 9 голосів за, за умови, якщо жоден з постійних членів не скористається правом вето. Відповідно у

разі, якщо рішення не задовольняє будь-якого постійного члена, воно буде заблоковано. Керуючись цими міркуваннями, варто врахувати, що країна, яка виступає стороною у конфлікті, не має права голосу, але якщо цією країною буде один з постійних членів РБ, він залишає за собою можливість застосувати право вето. Враховуючи специфіку досліджуваного питання, такого роду привілей для Російської Федерації ставить під сумнів можливість надання допомоги з боку РБ.

По-друге, відповідно до статті 29 Статуту ООН [18], РБ має право створювати будь-які органи для забезпечення і (або) підтримання її діяльності. Варто додати, що ці органи мають відповідати вимогам Статуту ООН [17]. Інакше кажучи, вже саме створення РБ ООН передбачало, що не її рішення, як це сказано у статті 25 Статуту ООН, а певний контролюючий орган, створений за ініціативи РБ, буде слідкувати і керувати впровадженням резолюцій. Ми впевнені, що це не було передбачено під час створення ООН, але, враховуючи специфіку прийнятих рішень (наприклад, Резолюція № 2166 (2014) [12]), у РБ ООН прослідковується пряма тенденція до перекладання прямої відповідальності на створені нею органи та місії. Завдяки такій політиці на засіданнях з питання, яке отримало свій «орган», вже буде звітувати спеціальний делегат від цього утворення, а складний та довготривалий процес прийняття рішень дозволить зацікавленій стороні затягнути реальне вирішення конфлікту на тривалий період. Підтвердженням цього є те, що РБ ООН не вирішила жодного серйозного (під серйозним ми розуміємо такий конфлікт, який охоплює територію держави (або частину її території) та включає в себе багатостороннє суперництво) конфлікту за свою багаторічну

історію, не беручи до уваги югославський конфлікт, який вирішився через смерть Слободана Мілошевича.

По-третє, статті 33-37 Статуту ООН [19] передбачають, що Радбез виступає установою останньої інстанції для вирішення міждержавних конфліктів. У статтях рекомендується вирішити суперечність мирним шляхом – переговорами, договорами, у крайньому разі зверненням до Міжнародного Суду. Лише у випадку, якщо вирішення конфлікту такими способами неможливе, що, до речі, теж вирішує РБ ООН згідно зі Статтею 37, а також Розділом VII Статуту ООН [19; 20] , воно передається на розгляд до Радбезу. Отже, впливає висновок, що сам процес обговорення конфліктної ситуації починається лише після надання цій ситуації відповідного статусу, що значно уповільнює швидкість реагування органу та критично зменшує шанси на своєчасне втручання у конфлікт для його контролю і (або) вирішення.

По-четверте, створена у статтях 42-51 Статуту ООН система оцінки доцільності військового втручання складно дозволяє виступати нейтральною стороною у конфліктах і ставить під сумнів виконання будь-яких резолюцій втручання. Факт, що ООН не має регулярного війська, є очевидний, але організація оперує військами швидкого реагування, до яких входять представники усіх країн-членів ООН. Звідси слідує, що до надання державі або збройному формуванню статусу агресора або терористичного угруповання можливість використання цього контингенту сильно обмежена. Додамо, що військові сили становлять інтернаціональний контингент, а питання передислокації військ, яке буде за рішення РБ перекладене на якусь державу або сторону конфлікту, ще більше унеможливить або, як

мінімум, значно уповільнить втручання ООН на базі прийнятої резолюції.

Згідно зі Статутом ООН [17] Україна у складі СРСР була однією з країн-засновниць ООН. Тим не менше, представлення її інтересів після розпаду СРСР в РБ було урівняно з іншими непостійними членами. До початку конфлікту з РФ питання про можливість України в РБ взагалі не особливо розглядалось, оскільки Україна не виступала стороною збройних конфліктів. Але після військового вторгнення у лютому-березні 2014 року на територію України питання дієвості РБ стало нагальним, щоправда, надії на реальну допомогу не могло й бути, оскільки РФ виступає постійним членом Радбезу і має право вето. Але, окрім Росії, у засіданнях беруть участь щонайменше 14 інших держав, які також по ряду причин можуть не сприяти прийняттю рішень. Україна отримала своє місце у РБ 2014-2015 рр. відповідно до звернення постійного представника України в ООН Юрія Сергеева на ім'я Генерального Секретаря Ради Безпеки ООН [10].

Основним конфліктогенним чинником стала анексія Криму. Процес від'єднання від України відбувся неконституційним шляхом, а от процес приєднання до РФ був закріпленим у відповідному законі РФ про прийняття Криму до складу Федерації від 21.03.2014 [17]. Інакше кажучи, нехай це і два прями споріднені процеси, однак вихід зі складу України був незаконним, але, умовно кажучи, незаконно створена незалежна держава може спокійно увійти до складу будь-якої іншої держави. Що, з іншого боку, жодним чином не виправдовує дії РФ стосовно АРК, а ще більше ускладнює і без того спекулятивну тему.

Згідно з федеральним законом РФ основними підставами для прийняття АР Крим як суб'єкта федерації були [17]:

- 1) Результати проведеного 16.03.2014 референдуму у АР Крим;
- 2) Декларація незалежності АР Крим та договір між РФ та АР Крим про вхід останньої до складу на правах суб'єкта Федерації;
- 3) Безпосередньо зазначений закон.

Сам Крим буде приєднано до складу РФ на правах республіки, а місто Севастополь – на правах міста федерального значення. Офіційними мовами на території АР було визнано російську, українську та кримсько-татарську.

В межах цього закону було надано випробувальний термін громадянам України, які мали до 01.01.2015 змінити своє громадянство на російське та перереєструвати документи на відповідні у законодавстві Російської Федерації.

Щодо усіх органів державної влади, 14.09.2014 було проведено вибори усіх рівнів. Щоправда, у виборах могли брати участь лише громадяни РФ, які пройшли спеціальну перевірку генеральної прокуратури АР Крим, призначеної президентом та доукомплектованої відповідно до законодавства РФ. Будь-які громадяни України, що відмовились від свого громадянства на користь громадянства РФ, мали додаткові преференції щодо доукомплектування гілок виконавчої влади у разі складання іспиту на знання законів РФ.

Інакше кажучи, своєрідна специфіка перехідного періоду для АР Крим надала можливість українцям змінити своє громадянство та стати повноправними членами суспільства Російської Федерації. Ми не можемо стверджувати, що ці гарантії були збережені.

У свою чергу в Україні було прийнято Закон "Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України" [15], основними постулатами якого були такі:

1) Тимчасово окуповані території залишаються де-юре у складі України.

2) Окупованими території вважаються від 20.02.2014.

3) Агресором у конфлікті прийнято вважати РФ.

4) Українці на території АР Крим можуть користуватися усіма правами, які надані їм Україною (щоправда, ця теза достатньо сумнівна, оскільки із закону РФ випливало, що діяльність усіх інститутів України припинилась 01.01.2015, і говорити про можливість використання різних інституцій нема сенсу).

5) Відшкодування будь-якої шкоди повністю покладається на РФ.

6) Вибори на території окупованих територій не відбуватимуться, але громадяни України, що проживають на цих територіях, можуть здійснювати своє волевиявлення в інших регіонах, у разі якщо вони попередньо перереєструвалися.

7) Усі документи, дії та рішення, що будуть прийняті на окупованій території на період окупації, не визнаються, й у разі повернення цих територій до складу України будуть відмінені.

Несприйняття Україною факту втрати Криму, а в цьому випадку спосіб не відіграв ролі, спричинив лише ускладнення реалізації державних програм для жителів півострова, створив мотиви для місцевих жителів відмовитись від громадянства України і прийняти громадянство РФ.

Згодом, після окупації Криму, ряд революційних заворушень спричинив втрату Україною контролю над

деякими територіями Луганської та Донецької областей. Проведення на цих територіях АТО не дозволило повернути ситуацію під контроль. Через це було сформовано контактну групу, яка підписала мінський протокол, однією з умов якого стало прийняття Закону "Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей". Основні положення цього закону такі:

1) Строком на три роки з моменту набуття чинності відповідним законом буде існувати особливий режим місцевого самоврядування для деяких територій цих областей.

2) Органам влади забороняється притягнення до відповідальності учасників подій на території Донбасу.

3) Дозволяється використовувати ведення документації іншими мовами, окрім офіційної.

4) На органи місцевого самоврядування проблемних районів покладається додаткова місія, яка полягає у веденні постійного діалогу з Кабінетом Міністрів України з питань економіки, культурного та соціального розвитку.

5) Ініційовано програму економічної підтримки проблемних районів Донбасу. У законі прописані особливі принципи ведення господарської та інвестиційної діяльності задля покращення економічної ситуації.

6) Органи місцевого самоврядування Донбасу створюють органи народної міліції, на які покладається реалізація завдання з охорони громадського порядку в населених пунктах цих районів.

Відповідно можна зробити висновок, що, на відміну від ситуації з АР Крим, у випадку з Донбасом Україна розуміє неможливість підтримання порядку лише шляхом видання законів, тому пропонується перекласти відповідальність з недіючих місцевих органів державної влади на громадянське

суспільство. Тим не менше, виникають сумніви щодо лояльності жителів проблемних районів до чинної влади в Україні, оскільки ці проблемні території підконтрольні так званому народному ополченню.

Висновки. Враховуючи вищезазначене, ми схильні стверджувати наступне:

Кримське питання виступатиме, щонайменше, середньотривалим конфліктом без можливості оперативного вирішення, оскільки можливості України після закінчення періоду переадаптації майже відсутні.

Основними причинами цього можна вважати виїзд проукраїнського населення з території півострова, відмова іншої частини від українського громадянства та повне встановлення усіх органів державної влади РФ на території АР Крим.

Ми дійшли висновку, що у Статуті ООН є багато прихованих неточностей та можливостей для перекладання відповідальності з РФ. Структурні особливості допомагають підтримувати не стільки баланс сил, скільки баланс неможливості прийняття реального рішення зацікавленими сторонами, якщо питання знаходиться у площині інтересів будь-кого з постійних членів, або всіх одночасно.

Не менш важливим для українського питання виявився і склад РФ, який, за нашими оцінками, налічує лише чотири реально зацікавлених та п'ять частково зацікавлених представників. Тим більше, лише одна із зацікавлених країн не є постійним членом РФ. Відповідно вірогідність, що питанню б дали хід, занадто низька. Наостанок, враховуючи, що РФ є невизнаною стороною конфлікту, засідання у РФ обіцяли бути скоріше політичною боротьбою, аніж предметною розмовою з бажанням врегулювати конфлікт.

Попри все, протягом досліджуваного періоду країни провели двадцять одне засідання і ухвалили одну резолюцію. Щоправда, проектів резолюції було два, але на більш пізній з них РФ наклала вето.

Отже, чисто із структурної точки зору покладатись на Раду Безпеки ООН як на орган, який був у повному обов'язку здатен вирішити питання, не варто. Тим не менше, можливість використати його як спосіб прогнозування й оцінки позицій постійних членів РФ та США допомагає сформуванню найближчі очікування щодо їх діяльності з українського питання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Устав ООН. Сан-Франциско, 1946. Режим доступу: <http://www.un.org/ru/charter-united-nations/index.html>
2. Устав ООН. Глава III: Органи. Режим доступу: <http://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-iii/index.html>
3. Устав ООН . Глава V: Совет Безопасности. Режим доступу: <http://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-v/index.html>
4. Устав ООН . Глава VI: Мирное разрешение споров. Режим доступу: <http://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-vi/index.html>
5. Устав ООН . Глава VII: Действия в отношении угрозы миру, нарушений мира и актов агрессии. Режим доступу: <http://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-vii/index.html>
6. Устав ООН. Глава XI: Декларация в отношении самоуправляющихся территорий. Режим доступу: <http://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-viii/index.html>

7. Совет Безопасности ООН. Страны-члены Совета Безопасности в 2014 году. Режим доступа: http://www.un.org/ru/sc/members/searchres_sc_year_ru.asp?year=2014
8. Совет Безопасности ООН. Страны-члены Совета Безопасности в 2015 году. Режим доступа: http://www.un.org/ru/sc/members/searchres_sc_year_ru.asp?year=2015
9. Совет Безопасности ООН. Страны-члены Совета Безопасности в 2016 году. Режим доступа: http://www.un.org/ru/sc/members/searchres_sc_year_ru.asp?year=2016
10. Письмо Постоянного представителя Украины при Организации Объединенных Наций от 28 февраля 2014 года на имя Председателя Совета Безопасности. Режим доступа: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N14/249/24/PDF/N1424924.pdf?OpenElement>
11. Предварительные отчёты заседания Совета Безопасности ООН. Нью-Йорк, 01.03.2014-28.04.2016. Режим доступа: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/PRO/N14/250/32/PDF/N1425032.pdf?OpenElement>
12. Указ Президента України від 9 грудня 2015 року № 688/2015 "Про звільнення Ю. Сергеева з посад Постійного представника України при Організації Об'єднаних Націй та Надзвичайного і Повноважного Посла України в Співдружності Багамських островів" // Офіційний вісник Президента України від 18.12.2015. 2015. № 27. С. 39.
13. Протокол по итогам консультаций Трехсторонней контактной группы относительно совместных шагов, направленных на имплементацию Мирного плана Президента Украины П. Порошенко и инициатив Президента России В. Путина. Режим доступа: <http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true>

14. Комплекс мер по выполнению Минских соглашений от 01.09.2014. Режим доступа: <http://www.osce.org/ru/cio/140221?download=true>

15. Закон України від 15 квітня 2014 року № 26, ст.892 "Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України" // Відомості Верховної Ради України від 27.06.2014. № 26. С.2172, стаття 892.

16. Закон України від 16 вересня 2014 року № 45, ст.2043 "Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей" // Відомості Верховної Ради України від 07.11.2014. № 45. С.2996, стаття 2043.

17. Федеральный конституционный закон Российской Федерации № 6-ФКЗ "О принятии в Российскую Федерацию Республики Крым и образовании в составе Российской Федерации новых субъектов - Республики Крым и города федерального значения Севастополя" от 21 марта 2014 года. - Режим доступа: <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102171897>

18. OSCE thematic report from 3rd of March 2015 № SEC.FR/473/14/Corr.1 "Internal displacement in Ukraine" . - Режим доступа: <http://www.osce.org/ukraine-smm/122620?download=true>

19. OSCE thematic report from 6th of May 2015 "Protection of Civilians and their Freedom of Movement in the Donetsk and Luhansk Regions". Режим доступа: <http://www.osce.org/ukraine-smm/156791?download=true>

20. Аверьянов Л.Я. "Контент-Анализ" Москва: издательство: КноРус, 2007. - Режим доступа: http://www.sbiblio.com/biblio/archive/averjanov_kontent/

21. Беззуб'як М. Й. Дослідження політичних відносин методом контент-аналізу: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.01/ Ін-т політ. та етнонац. дослідж. НАН України. - К., 2003. - 18 с.
22. Осін В. В. Контент-аналіз як засіб конституювання та відтворення політичної науки : автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.01 / Дніпропетровський національний ун-т. - Д., 2003. - 19 с.
23. Костенко Н. В., Іванов В. Ф. Досвід контент-аналізу: моделі та практики / Академія української преси. - К. : Центр вільної преси, 2003. - 200 с.
24. Юськів Б. М. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід . - Рівне : Перспектива, 2006. - 203 с.

REFERENCES

1. Ustav OON. San-Frantsysko (1946) [United Nations Charter. San Francisco]. Retrieved from: <http://www.un.org/ru/charter-united-nations/index.html>
2. Ustav OON. Hlava III: Orhany [United Nations Charter. Chapter III: Bodies]. Retrieved from: <http://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-iii/index.html>
3. Ustav OON . Hlava V: Sovet Bezopasnosty [United Nations Charter. Chapter V: Security Council]. Retrieved from: <http://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-v/index.html>
4. Ustav OON . Hlava VI: Myrnoe razreshenye sporov [United Nations Charter. Chapter VI: Peace resolution of disputes]. Retrieved from: <http://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-vi/index.html>
5. Ustav OON . Hlava VII: Deystvyaya v otnoshenyy ugrozy myru, narushenyy myra y aktov ahressyy [United Nations Charter. Chapter VII: Actions on the threat to peace,

violations of peace and acts of aggression]. Retrieved from: <http://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-vii/index.html>

6. Ustav OON. Hlava XI: Deklaratsyya v otnoshenyy ne samoupravlyayushchykhysya terrytoryy [United Nations Charter. Chapter XI: Declaration on Non-Self-Governing Territories]. Retrieved from: <http://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-vii/index.html>

7. Sovet Bezopasnosti OON. Strany-chleny Soveta Bezopasnosti v 2014 hodu [United Nations Security Council. Security Council members in 2014]. Retrieved from: http://www.un.org/ru/sc/members/searchres_sc_year_ru.asp?year=2014

8. Sovet Bezopasnosti OON. Strany-chleny Soveta Bezopasnosti v 2015 hodu [United Nations Security Council. Security Council Members in 2015]. Retrieved from: http://www.un.org/ru/sc/members/searchres_sc_year_ru.asp?year=2015

9. Sovet Bezopasnosti OON. Strany-chleny Soveta Bezopasnosti v 2016 hodu [United Nations Security Council. Security Council Members in 2016]. Retrieved from: http://www.un.org/ru/sc/members/searchres_sc_year_ru.asp?year=2016

10. Pys'mo Postoyannoho predstavytelya Ukrainy pry Orhanyzatsyy Ob"edynennykh Natsyy ot 28 fevralya 2014 hoda na ymya Predsedatelya Soveta Bezopasnosti [Letter dated 28 February 2014 from the Permanent Representative of Ukraine to the United Nations addressed to the President of the Security Council]. Retrieved from: <https://documents-dds-nny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N14/249/24/PDF/N1424924.pdf?OpenElement>

11. Predvaryl'nye otchëty zasedanyya Soveta Bezopasnosti OON. N'yu-York, 01.03.2014-28.04.2016

[Preliminary reports of the UN Security Council meeting. New York, 01.03.2014-28.04.2016]. Retrieved from: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/PRO/N14/250/32/PDF/N1425032.pdf?OpenElement>

12. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 9 hrudnya 2015 roku № 688/2015 "Pro zvil'nennya YU. Serheyeva z posad Postiynoho predstavnyka Ukrainy pry Orhanizatsiyi Ob'yednanykh Natsiy ta Nadzvychaynoho i Povnovazhnoho Posla Ukrainy v Spivdruzhnosti Bahams'kykh ostroviv" [Decree of the President of Ukraine dated December 9, 2015 № 688/2015 "On the Liberation of Y. Sergeev from the post of Permanent Representative of Ukraine to the United Nations and Extraordinary and Plenipotentiary Ambassador of Ukraine to the Commonwealth of the Bahamas"].

13. Protokol po ytoham konsul'tatsyy Trekhstoronney Kontaktnoy hruppy otnosytel'no sovmestnykh shahov, napravlenykh na ymplementatsyyu Myrnoho plana Prezydenta Ukrainy P. Poroshenko y ynytsyatyv Prezydenta Rossyy V. Putyna [Protocol based on the results of consultations of the Tripartite Contact Group on joint steps aimed at implementation of the Peace Plan of the President of Ukraine P. Poroshenko and the initiatives of the President of Russia V. Putin]. Retrieved from: <http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true>

14. Kompleks mer po vypolnenyyu Mynskykh Sohlashenyy ot 01.09.2014 [A set of measures to implement the Minsk Agreements of 09/01/2014]. Retrieved from: <http://www.osce.org/ru/cio/140221?download=true>

15. Zakon Ukrainy vid 15 kvitnya 2014 roku № 26, st.892 "Pro zabezpechennya prav i svobod hromadyan ta pravovyy rezhyim na tymchasovo okupovaniy terytoriyi Ukrainy" [Law of Ukraine dated April 15, 2014, No. 26, st.892

"On ensuring the rights and freedoms of citizens and legal regime in the temporarily occupied territory of Ukraine"].

16. Zakon Ukrainy vid 16 veresnya 2014 roku № 45, st.2043 "Pro osoblyvyyu poriyadok mistsevoho samovryaduvannya v okremykh rayonakh Donets'koyi ta Luhans'koyi oblastey" [Law of Ukraine dated September 16, 2014, No. 45, item 2043 "On the Special Procedure of Local Self-Government in Selected Districts of Donetsk and Lugansk Oblasts"].

17. Federal'nyy konstytutsyonnyy zakon Rossyyskoy Federatsyy № 6-FKZ "O prynyatyy v Rossyyskuyu Federatsyyu Respublyky Krym y obrazovanny v sostave Rossyyskoy Federatsyy novykh sub"ektov - Respublyky Krym y horoda federal'noho znachenyya Sevastopolya" ot 21 marta 2014 hoda [Federal Constitutional Law of the Russian Federation No. 6-FKZ "On Adoption in the Russian Federation of the Republic of Crimea and Education in the Russian Federation of New Subjects - the Republic of Crimea and the City of the Federal Value of Sevastopol" dated March 21, 2014]. Retrieved from: <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102171897>

18. OSCE thematic report from 3rd of March 2015 № SEC.FR/473/14/Corr.1 "Internal displacement in Ukraine". Retrieved from: <http://www.osce.org/ukraine-smm/122620?download=true>

19. OSCE thematic report from 6th of May 2015 "Protection of Civilians and their Freedom of Movement in the Donetsk and Luhansk Regions". Retrieved from: <http://www.osce.org/ukraine-smm/156791?download=true>

20. Averjanov, L.Ia. (2007) Kontent-Analyz [Content Analysis]. Retrieved from: http://www.sbiblio.com/biblio/archive/averjanov_kontent/

21. Bezzubiak, M.I. (2003) Doslidzhennia politychnykh vidnosyn metodom kontent-analizu [Research of political relations by the method of content analysis]. 8.
22. Osin, V.V. (2003) Kontent-analiz yak zasib konstytuiuvannia ta vidtvorennia politychnoi nauky [Content analysis as a means of constitution and reproduction of political science]. 9.
23. Kostenko, N.V., Ivanov, V.F. (2003) Dosvid kontent-analizu: Modeli ta praktyky [Content Analysis Experience: Models and Practices]. Akademiia ukrainskoi presy, 200.
24. Iuskiv, B.M. (2006) Kontent-analiz. Istoriia rozvytku i svitovy dosvid [Content Analysis. History of development and world experience]. 203.